

ВИСТУП ПРЕДСТОЯТЕЛЯ ПЦУ НА ПАНЕЛЬНІЙ ДИСКУСІЇ «РЕЛІГІЯ І РОСІЙСЬКА ЗАГРОЗА: ВЧОРА І СЬОГОДНІ» В РАМКАХ «ФОРУМУ 2000»

**Шановний модератор
та учасники цієї важливої панельної дискусії!**

Перш за все хочу подякувати її організаторам та в цілому «Форуму 2000» за те, що ви включили питання використання релігійної риторики, релігійних інститутів та авторитету, який вони мають, як складової частини гібридної агресії Росії проти України, проти Європи та загалом проти принципів свободи і гідності. На мою думку багато хто навіть зі спеціалістів у відповідних інтелектуальних і політичних сферах поки що сильно недооцінюють релігійний, але краще сказати – псевдо-релігійний фактор, як фундамент для виправдання і просування російської агресії.

З одного боку можемо сказати з повним переконанням: вторгнення Росії в Україну в жодному разі не є релігійним конфліктом, хоча держава агресор послідовно намагається представити його і для внутрішньої, і для зовнішньої аудиторії саме як релігійний конфлікт. Для внутрішньої аудиторії використовують ідеологію «русского міра» та пояснюють війну проти України тим, що це нібито священний обов'язок – «звільнити Святу Русь від впливу еретичного і безбожного заходу».

Середньовічна фальшива релігійно-політична концепція, що Москва є нібито «Третій Рим», що Росія – це останній політично захищений простір істинного християнства, у нових умовах кремлівської диктатури перетворилася у ідеологію «русского міра». Ця ідеологія використовує релігійну риторику, використовує інститут Московської патріархії та інші релігійні центри в Росії – мусульманські, протестантські та юдейські – для виправдання агресивної неоімперської політики.

Глава Московської патріархії Гундяєв прямо називає війну проти України – «священною війною», запозичивши саму цю концепцію одночасно з політичного ісламізму та з радянської ідеології.

Для зовнішньої аудиторії використовується інша брехлива концепція. У євро-атлантичному просторі російська пропаганда просуває наратив цієї війни як нібито вимушеного захисту «традиційних цінностей» від наступу «безбожного лібералізму». Росія виступає не як агресор, а як фальшивий «захисник традиційного християнства». Російська патріархія виступає не як інструмент ведення гібридної війни, яким вона насправді є, не як співучасник придушення державою релігійної свободи в самій Росії та на окупованих нею територіях, а як нібито жертва переслідування, яку Кремль вимушений захищати.

Отже хоча у війни Росії проти України та Європи немає справжнього релігійного характеру, в той же час в ідеології «русского міра» релігійна риторика і використання релігійних організацій відіграють ключову роль.

Росія як держава ніколи за всю свою історію, починаючи з її появи у 14 столітті, не мала і не має релігійної свободи. Там держава завжди використовувала і продовжує використовувати інститут Церкви як один з інструментів ведення своєї політики. Тому на мою думку правильно описати нинішню війну не як релігійну, але як таку, яка систематично використовує релігію для формування бази для агресії, використовує релігійну мотивацію «священної війни» для підтримання агресії та використовує релігійні інститути для поширення і закріплення пропаганди війни.

Україна має справжню релігійну свободу. В Україні вже майже 30 років успішно діє Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій, яка об'єднує всі основні конфесії та релігійні об'єднання нашої країни – християн всіх основних напрямків, юдеїв та мусульман. І ця Рада від імені об'єднаної релігійної спільноти України постійно одноголосно засвідчує, що навіть в умовах війни в нашій державі є релігійна свобода. Така свобода, якої немає в Росії і особливо якої нема на тимчасово окупованих нею територіях.

І ця наша Рада послідовно протягом всіх років російської агресії, починаючи від окупації Криму в 2014 році, заявляє, що у війни Росії проти України немає і не може бути ніякого релігійного виправдання. Так само немає і не може бути виправдання для використання Кремлем релігійних організацій як інструменту для ведення гібридної війни.

Отже, підсумовуючи, можемо сказати, що хоча в сутності своїй війна Росії проти України не є релігійною, бо причина цієї війни – не в самій релігії, а в неоімперській ідеології «русского міра», в той самий час Росія використовує релігійну риторику і релігійні інституції для виправдання війни та надання їй характеру «священної війни».

***

Що стосується принципової відмінності між тим, як православне християнство бачимо ми в Україні та як його бачать в Росії, то частково це вже можна зрозуміти зі сказаного раніше.

Для нас православне християнство має цінність, як шлях істини, як спосіб життя і як віра, котрі допомагають людині жити правильно і морально чисто тут, на землі, і які допомагають спасти свою душу та досягнути Царства Небесного у вічності. Для Росії православна віра і Церква стали в першу чергу інструментами, призначення яких – служити збільшенню впливу російської держави. Для нас Бог на першому місці, а для послідовників ідеології «русского міра» на першому місці – російська держава і та влада, яка цю державу уособлює.

Для нас патріотична позиція є втіленням заповіді Христа любити ближнього як самого себе. Тому ми, Православна Церква України, себе усвідомлюємо і хочемо бачити як велику родину вірних, невід'ємну частину суспільства. В певній мірі ми можемо назвати себе народною Церквою.

Натомість Московська патріархія – це в повному сенсі державна Церква в найгіршому середньовічному та імперському варіанті. Вона як інституція служить не людям, а служить державі, владі, використовує авторитет релігії щоби підпорядковувати народ тим політикам, які зараз сидять у Кремлі.

Отже, якщо сказати коротко, то наша Церква виконує заповідь віддавати Богу – Богове, а кесарю – кесареве. А Московська патріархія віддає все – і Боже, і кесареве – кремлівському диктатору і служить в першу чергу саме йому.

Дякую за увагу.